

Instytut Pamięci Narodowej

https://ipn.gov.pl/pl/dla-mediow/dodatki-historyczne-do/159283,Zolnierze-Wierni-Ojczyźnie-AK-Dodatek-prasowy-PDF.html
16.04.2026, 13:05

„Żołnierze Wierni Ojczyźnie. AK”. Dodatek prasowy [PDF]

11.02.2022

Wydawnictwo Oddziału IPN w Krakowie na 80. rocznicę przekształcenia ZWZ w Armię Krajową (luty 2022)

W numerze

- Filip Musiał, *Armia Krajowa - podziemne Wojsko Polskie*
Rok 1942 jest ważną cezurą w dziejach pionu zbrojnego Polskiego Państwa Podziemnego, ale nie jest jego początkiem. Już we wrześniu 1939 r., po niemieckiej i sowieckiej agresji na Polskę, zaczęły powstawać załóżki konspiracyjnych organizacji.
- Dawid Golik, *Konspiracyjna szachownica*
„Zwycięstwo będzie Twoją nagrodą. Zdrada karana jest śmiercią” - te proste, żołnierskie słowa, które padały ze strony przyjmującego do podziemnego wojska, tłumaczyły wszystko. Były też dla większości wystarczające, by pozostać wiernym przysiędze do końca wojny.
- Krzysztof Pięciak, *Niemiecka „pokuta dla Bochni”*
Pacyfikacje i masowe egzekucje w odpowiedzi na działania podziemia stały się elementem niemieckiej okupacji. A mord w Bochni był - obok dokonanej 27 grudnia 1939 r. zbrodni w Wawrze - jedną z pierwszych spośród nich.
- Marcin Chorążki, *Ziemiańskie schodzą do podziemia*
Pierwszy okres tworzenia struktur konspiracyjnych był pochodną m.in. zaangażowania osób, które przed wojną tworzyły elity II Rzeczypospolitej.
- Anna Czocher, *„Polka jest potężnym niebezpieczeństwem”*
„Bez mężczyzn nie byłoby zapewne możliwe powstanie Komendy Głównej Armii Krajowej, bez kobiet zaś - z pewnością nie mogłaby ona sprawnie funkcjonować” - stwierdził historyk prof. Marek Ney-Krwawicz. To spostrzeżenie można odnieść również do udziału kobiet w konspiracji krakowskiej.
- Maciej Korcuć, *Siły zbrojne wbrew okupacji*
„Znoszę dla użytku zewnętrznego nazwę Z[wiązek] W[alki] Z[brojnej]” - pisał 14 lutego 1942 r. w rozkazie dla gen. bryg. Stefana Roweckiego „Grota” Naczelnego Wódza Wojska Polskiego gen. broni Władysław Sikorski. „Wszyscy żołnierze w czynnej służbie wojskowej w Kraju stanowią »Armię Krajową« podległą Panu Generałowi, jako jej dowódcy”.
- Michał Wenklar, *Józef - ten lepszy Sychalski*
Półtora miesiąca po przemianowaniu ZWZ na AK, nocą z 30 na 31 marca 1942 r., z przelatującego nad Mazowszem brytyjskiego samolotu Halifax wyskoczyło sześciu cichociemnych. Wśród nich czterdziestoczteroletni płk Józef Sychalski, przysły komendant Okręgu Krakowskiego AK.

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Do pobrania

ŻOŁNIERZE WIERNI OJCZYZNIE

W 80. ROCZNICĘ PRZEKSZTAŁCENIA ZWIĄZKU WALKI ZBROJNEJ W ARMİĘ KRAJOWĄ

ARMIA KRAJOWA – PODZIEMNE WOJSKO POLSKIE

FILIP MUSIAŁ

14 lutego 1942 r. Naczelny Wódz gen. Władysław Sikorski wydał rozkaz, w konsekwencji którego Związek Walki Zbrojnej został przemianowany na Armię Krajową.

SZP-ZWZ-AK

Rok 1942 jest ważną cezurą w dziejach pionu zbrojnego Polskiego Państwa Podziemnego, ale nie jest jego początkiem. Już we wrześniu 1939 r., po niemieckiej i sowieckiej agresji na Polskę, zaczęły powstawać załóżki konspiracyjnych organizacji.

Do podziemia zeszyły partie polityczne, przy których z czasem powstawały zbrojne bojówki - największymi z nich były Chłopska Straż (późniejsze Bataliony Chłopskie) i Narodowa Organizacja Wojskowa. Powoływano także organizacje o zasięgu lokalnym lub regionalnym, takie jak Tajna Armia Polska, Związek Czynu Zbrojnego, „Ojczyzna”, Tajna Organizacja Wojskowa „Gryf Kaszubski” oraz - szczególnie ważna z punktu widzenia Małopolski - Organizacja Orła Białego. Kluczowe znaczenie miała jednak powstała 27 września 1939 r. Służba Zwycięstwu Polski, utworzona, gdy jeszcze trwało oblężenie Warszawy. Niedługo później, bo już 13 listopada, SZP została zastąpiona przez Związek Walki Zbrojnej.

Data powołania SZP stała się symboliczną - tego dnia obchodzimy rocznicę powstania Polskiego Państwa Podziemnego. Ma to znaczenie dla prawidłowego umiejscowienia konspiracji

Żołnierze Inspektoratu AK Miechów podczas mobilizacji do akcji „Burza”, 1944 r.

ZWZ-AK BYŁY WOJSKIEM POLSKIM, CZĘŚCIĄ POLSKICH SIŁ ZBROJNYCH

zbrojnej - SZP-ZWZ, a później Armia Krajowa były pionem wojskowym działającego w konspiracji polskiego państwa. Struktury krajowe podlegały konstytucyjnym władzom na uchodźstwie. To nadaje im status odmienny od pozostałych organizacji podziemnych, w tym tych partyjnych.

Wojsko Polskie w podziemiu

ZWZ-AK były Wojskiem Polskim, dlatego nie powinniśmy używać przyjętej w literaturze formy „członkowie AK” (czy ZWZ). Była to bowiem działająca w konspiracji, na terenie okupowanego kraju, część Polskich Sił Zbrojnych, w której służyli żołnierze i oficerowie. Pod względem formalnym nie różniła się zatem od formacji walczących na Zachodzie, choćby Dywizjonu 303, 10. Brygady Kawalerii Pancerniej czy Samodzielnej Brygady Strzelców Karpackich.

Jednak faktyczne położenie podziemnego wojska było daleko odmiennie. Zbudowanie w warunkach konspiracyjnych siły zbrojnej, która w szczytowym momencie rozwoju liczyła według niektórych szacunków około 350 tysięcy oficerów i żołnierzy, stało

się wydarzeniem bezprecedensowym. Uważa się, że była to największa podziemna armia w dziejach. Porównania z jugosłowiańską Narodową Armią Wyzwolenia nie są trafione, bowiem ta swoje najwyższe stany osobowe osiągnęła po zajęciu części Jugosławii przez Armię Czerwoną i przeprowadzeniu powszechnego poboru.

ZWZ-AK prowadziły działalność wywiadowczą, dywersyjną, produkowały broń, ale nade wszystko ich zadaniem było przygotowanie się do powstania mającego przywrócić Polsce utraconą niepodległość. SZP, a potem początkowo ZWZ, były organizacjami o charakterze kadrowym. Dzięki ich działalności powstał szkielet konspiracyjnego Wojska Polskiego. Rok 1942 i przekształcenie ZWZ w AK przyniosł zmianę, bowiem - między innymi dzięki tej decyzji - rozpoczęła się budowa organizacji niemal masowej, zintensyfikowano też proces scalania zbrojnego podziemia pod jednym sztandarem.

Po akcji scaleniowej Wojsko Polskie budowane w konspiracji podjęło zasadnicze przygotowania do realizacji swojego podstawowego celu - powstania przeciwko okupantom. W tej fazie wojny powstanie miało być wymierzone już tylko przeciwko Niemcom. Ale żołnierze AK ginęli w latach 1943-1945 także w walkach z sowiektami, którzy podbili Rzeczpospolitą, nie pozwalając jej na odzyskanie niepodległości po zakończeniu II wojny światowej.

Pliki do pobrania

[Żołnierze Wierni Ojczyźnie. AK \(pdf, 8.45 MB\)](#)